

Assen, 5 oktober 2023
Ons kenmerk 202302070-01090452

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (HIERNA WNB)

Ontheffinghouder : Prolander
Activiteit : Natuurontwikkeling Hunzedal
Locatie : Natuurgebied Spijkerboor, ten zuidwesten van Veendam en naast de plaats Spijkerboor in de gemeente Aa en Hunze

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte van deze ontheffing tot en met 1 oktober 2025.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan prolander voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- Artikel 3.5 van de Wnb voor de poelkikker (*Pelophylax lessonae*) waar het gaat om:
 - Lid 2: het opzettelijk verstoren;
 - Lid 4: het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen;
- Artikel 3.10 lid 1 van de Wnb voor de grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) waar het gaat om:
 - Sub b: het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen.

Tevens is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.10 lid 1 van de Wnb voor de kleine marterachtigen bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*) en hermelijn (*Mustela erminea*). Deze soorten zijn op het moment van verlenen van de ontheffing nog vrijgesteld in de Provinciale Omgevingsverordening (hierna POV), waardoor een ontheffing voor deze soorten niet benodigd is onder de Wnb en de aanvraag voor ontheffing voor deze soorten positief wordt geweigerd. De vrijstelling van deze soorten verandert per 1 januari 2024 bij inwerking treden van de omgevingswet. Op grond van het overgangsrecht is het niet nodig een nieuwe ontheffing aan te vragen na 1-1-2024. De zorgplicht in artikel 11.27 van het besluit activiteiten leefomgeving van de nieuwe omgevingswet blijft onverwijld van toepassing voor (onder andere) de soorten wezel, bunzing en hermelijn.

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De ontheffing wordt slechts voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 2 en 4 en artikel 3.10 lid 1 onder b voor de soorten poelkikker, grote bosmuis en waterspitsmuis verleend.
- 1.2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De

onthefinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan ontheffingsaanvraag Spijkerboor Prolander d.d.12 juli 2023, door Arcadis (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij de aanvraag.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag en na afronding van de werkzaamheden verstuurd worden naar het bevoegd gezag. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.12. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologische deskundige vastgesteld te zijn dat er geen beschermd soorten in het plangebied meer aanwezig zijn.

2. Soort specifieke voorschriften

Poelkikker

- 2.1. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de poelkikker. De (meest) kwetsbare periode (overwintering) loopt globaal van 15 september t/m 15 april. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.2. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, amfibieschermen te plaatsen conform het gestelde in het Activiteitenplan en het kennisdocument poelkikker (BIJ12, 2017) langs de voortplantingswateren van de poelkikker en in de richting van de werkzaamheden. Deze amfibieschermen zijn geplaatst onder ecologische begeleiding tussen 28 augustus en 1

september 2023 en dienen te blijven staan tot 15 augustus 2024 of tot afronding van de werkzaamheden.

Grote bosmuis en waterspitsmuis

- 2.3. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de grote bosmuis en waterspitsmuis. De (meest) kwetsbare perioden (voortplanting en overwintering) lopen globaal van 1 november t/m 1 april (overwintering) en van 1 april t/m 1 september (voortplanting). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.4. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het leefgebied ongeschikt gemaakt te worden voor de waterspitsmuis door het werkerrein in oktober 2023 kort te maaien, waarbij één richting op gewerkt wordt en het maaiblاد op minimaal 10 cm hoogte wordt afgesteld dit om dieren de mogelijkheid te geven te vluchten. Het maaisel dient vervolgens te worden afgevoerd.
- 2.5. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het leefgebied ongeschikt gemaakt te worden voor de grote bosmuis. In oktober 2023 dienen begroeiing, blad en wegkruipmogelijkheden verwijderd te worden waarbij één richting op gewerkt dient te worden om dieren de mogelijkheid te geven te vluchten. Er dient hierbij gebruik gemaakt te worden van licht materieel.
- 2.6. De werkzaamheden dienen in het leefgebied van de waterspitsmuis gefaseerd uitgevoerd te worden om zo voldoende leefgebied toegankelijk te houden. Dit betekent dan ook dat het maaien gefaseerd uitgevoerd dient te worden. Het gebied waar op dat moment gewerkt wordt dient kort gehouden te worden, waarna bij afronding van de werkzaamheden pas het volgende deel wordt gemaaid zoals beschreven in voorschrift 2.4.
- 2.7. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen ter compensatie voor de grote bosmuis twee rustplekken in de vorm van takkenhopen geplaatst te worden op de hoger gelegen delen van het bosschage.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soort(en) waarvoor ontheffing is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
 - 3.1.1. bij het plaatsen van de amfibieschermen;
 - 3.1.2. Bij het tijdelijk verwijderen van de amfibieschermen;
 - 3.1.3. Bij het permanent verwijderen van de amfibieschermen;
 - 3.1.4. Bij het ongeschikt maken van leefgebied grote bosmuis en waterspitsmuis;
 - 3.1.5. tijdens het aanbrengen van de alternatieve verblijfplaatsen zoals de takenhopen/-rillen op geschikte locaties;
 - 3.1.6. voorafgaand aan het vellen van bomen en/of het verwijderen van begroeiing;
 - 3.1.7. bij de start van de werkzaamheden (evt. broedvogelcheck bij werkzaamheden binnen broedseizoen);
- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ter zake kundige ecoloog.

4. Zorgplicht

- 4.1. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of

kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.

- 4.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ter zake kundige ecooloog.
- 4.3. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden ter compensatie voor de grote bosmuis twee rustplekken in de vorm van takkenhopen geplaatst op de hoger gelegen delen van het bosschage. Deze compensatie wordt zo gerealiseerd dat deze ook ten gunste komen van de kleine marterachtigen welke voorkomen binnen het plangebied.

Bij het dempen van de sloten dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van algemene vissoorten. In het ecologisch werkprotocol dient beschreven te worden hoe rekening wordt gehouden met de zorgplicht voor deze soorten. Het afvangen van deze soorten en één richting op werken dient hierin onder andere beschreven te worden.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

drs. M. Middel ,
Themamanager
Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Prolander (digitaal);
- Arcadis (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Aa en Hunze (digitaal).

Ontheffingstermijn

Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen.

Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 12 juli hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van ecologisch adviesbureau Arcadis namens Prolander (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op natuurontwikkeling in het Hunzedal in natuurgebied Spijkerboor, gelegen ten zuidwesten van Veendam en naast de plaats Spijkerboor in de gemeente Aa en Hunze. De ontheffinghouder heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor de poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10 lid 1 sub b van de Wnb voor de grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*).

Tevens heeft de ontheffinghouder ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10 lid 1 onder b van de Wnb voor de kleine marterachtigen bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*) en hermelijn (*Mustela erminea*). Doordat deze soorten in de huidige POV nog zijn vrijgesteld is ontheffing voor deze soorten niet nodig en de ontheffingsaanvraag voor deze soorten is daarom door ons positief geweigerd. De zorgplicht blijft voor deze soorten onverminderd van kracht.

Figuur 1: Ligging plangebied Spijkerboor (bron: Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermend volgens diverse beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming.

2.1 Habitatrictlijn

De poelkikker is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrictlijn bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrictlijn bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage 1 bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de poelkikker als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. de voortplantingswateren en de winterverblijfplaatsen. Onder voortplantingsplaatsen wordt het water verstaan (poelen, vennen, sloten, e.d.) waarin de kooractiviteit plaatsvindt, waar eieren worden afgezet en de jongen (larven) opgroeien. Dit water is veelal het gehele jaar door waterhoudend en bezit ondiepe zones die snel kunnen opwarmen. Het water is in gebruik van half maart tot half september. Winterverblijfplaatsen zijn de plekken waar de poelkikkers zich in de winter individueel op het land bevinden, zoals in de grond ingegraven, in muizenholletjes, onder stronken en in dammetjes waar puin aanwezig is. Ze verblijven daar van half oktober tot en met half maart.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van de poelkikker. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.5 lid 2 van de Wnb eveneens noodzakelijk.

2.2 *Nationaal beschermde soorten*

De grote bosmuis en waterspitsmuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in de bijlage onderdeel A bij de Wnb en is zodoende beschermd op grond van artikel 3.10 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.10 lid 1 sub b van de Wnb is het verboden om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb vallen tijdelijke en/of permanente verblijfplaatsen, seizoensgebonden verblijfplaatsen, essentiële migratieroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantingsplaats of rustplaats van de grote bosmuis en waterspitsmuis. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.10 van de Wnb noodzakelijk.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

3. **De situatie**

Spijkerboor is een natuurgebied in het Hunzedal ten zuidwesten van Veendam, ten zuiden van het Annermoeras en gelegen naast de plaats Spijkerboor. Het gebied beslaat een oppervlakte van 6 ha waarbinnen natuur en waterberging gecreëerd gaat worden met daar omheen een waterkerende grenskade. Werkzaamheden die hiervoor uitgevoerd zullen worden zijn het verwijderen van vegetatie op de locatie waar de huidige waterkering zich bevindt en waar de nieuwe waterkering zal worden aangelegd. Tevens wordt een historische slenk verbonden met de Hunze. Er wordt grondverzet uitgevoerd, enkele sloten zullen worden gedempt en er worden graafwerkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van de aansluiting met de Hunze. De planning is dat de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden tussen november 2023 en maart 2024 en tussen juli 2024 en oktober 2024. De periode tussen maart en juli 2024 is een zettingsperiode van minimaal 100 dagen waarbinnen geen werkzaamheden

plaatsvinden. Binnen het gebied zijn beschermde diersoorten waargenomen waarvoor ontheffing van de Wnb is aangevraagd.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Door Arcadis is een quickscan uitgevoerd om een inschatting te maken welke natuurwaarden mogelijk betrokken kunnen zijn bij de uitvoering van de plannen. Op basis van bekende verspreidingsgegevens is onderzocht welke beschermde en algemene vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied. Daarnaast is een veldbezoek gebracht om de habitatgeschiktheid van het plangebied (en haar nabije omgeving) te onderzoeken en een inschatting te maken van de effecten van de ingreep op mogelijk aanwezige beschermde soorten. Dit veldbezoek vond plaats op 8 juli 2022. Aan de hand van de quickscan is geconcludeerd dat er nader onderzoek uitgevoerd diende te worden naar diverse vleermuissoorten, poelkikker, grote modderkruiper, grote bosmuis en waterspitsmuis. Door de intensiviteit en onbetrouwbaarheid van het onderzoek naar de kleine marterachtigen wezel, bunzing en hermelijn, welke wel verwacht worden binnen het plangebied, wordt bij de werkzaamheden wel uitgegaan van de aanwezigheid van deze soorten, maar wordt er geen nader onderzoek naar deze soorten uitgevoerd. Bij het niet aantreffen van deze soorten tijdens het onderzoek, kan namelijk niet met zekerheid uitgesloten worden dat deze soorten daadwerkelijk niet aanwezig zijn. Naar de (mogelijk) aanwezige buizerd, torenvalk, algemene broedvogels, algemene grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën wordt ook geen nader onderzoek uitgevoerd omdat door het nemen van mitigerende maatregelen voor deze soorten geen verbodsbepalingen overtreden zullen worden.

Het nader onderzoek naar vleermuizen, poelkikker, grote modderkruiper, grote bosmuis en waterspitsmuis is uitgevoerd in het najaar van 2022 en/of het voorjaar van 2023 volgens de meest recente kennisdocumenten en onderzoeksprotocollen van de betreffende soorten indien aanwezig.

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door Bureau Biota in opdracht van Arcadis waar bij gunstige weersomstandigheden onderzoek is gedaan naar verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes binnen het plangebied. Het onderzoek bestaat uit meerdere onderzoekronden. Volgens het vleermuisprotocol is de vierde onderzoekronde een uur te laat gestart, wanneer gekeken wordt naar andere soorten dan de gewone dwergvleermuis. De overige onderzoekronden zijn wel uitgevoerd conform het meeste recente vleermuisprotocol (2021). Door het te laat starten van de vierde onderzoekronde is het risico ontstaan dat de watervleermuis gemist is en daardoor onterecht is uitgesloten. Hierom wordt een foerageergebied van deze soort wel als waargenomen beschouwd. Tijdens het onderzoek is foerageergebied voor de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en laatvlieger vastgesteld binnen het plangebied. Het gaat hier om niet essentieel foerageergebied wat betekent dat de waargenomen vleermuissoorten voldoende uitwijkmogelijkheden hebben naar andere foerageergebieden in de omgeving gedurende de werkzaamheden. Daarnaast vinden de werkzaamheden hoofdzakelijk plaats binnen de overwinteringsperiode van de vleermuizen waarin zij geen gebruik maken van dit foerageergebied. Na de werkzaamheden is het gebied weer te gebruiken als foerageergebied. De noordelijk gelegen bosschages binnen het plangebied zijn onderdeel van een vliegroute van de gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis. De bosschages zullen bij de werkzaamheden verdwijnen. De vliegroute is echter geen essentiële vliegroute, waardoor maatregelen voor deze soort niet benodigd zijn. De Hunze, net buiten het plangebied, is een belangrijke vliegroute voor de gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Deze vliegroute blijft gedurende de werkzaamheden toegankelijk.

Het grootste deel van de nieuwe waterkering loopt door een bosperceel. Buiten het project om heeft Het Drents Landschap onderhoud gepleegd aan dit bosperceel waarbij de kap van enkele bomen nodig was. De kap van de bomen kwam overeen met de locatie waar de waterkering gerealiseerd zal gaan worden. Compensatie voor deze boskap heeft reeds plaats gevonden bij De Branden ten zuiden van Gasselternijveen. Doordat het vleermuisonderzoek tijdens de kap van de bomen nog niet was afgerond, is op basis van een worstcasescenario door Arcadis compensatie aangebracht in de vorm van vleermuiskasten. Op 15 februari 2023 zijn in totaal acht vleermuiskasten geplaatst aan de bomen welke behouden blijven. Na afronding van het onderzoek, waarbij naar boomholten is gezocht in de gekapte bomen, bleek dat er geen verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig waren. Met deze conclusie bleek dat compensatie niet nodig had hoeven zijn, maar gedurende de werkzaamheden wel aanwezig blijft. Een ontheffing van de Wnb voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

Grote bosmuis en waterspitsmuis

Het onderzoek naar de grote bosmuis en waterspitsmuis is uitgevoerd door diverse vrijwilligers van het Drents Landschap en is uitgevoerd eind oktober en begin november 2022 in opdracht van Arcadis. Deze vrijwilligers monitoren sinds 2010 jaarlijks diverse soorten in het Annermoeras. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van loopvallen. In oktober 2022 zijn in totaal 55 vallen op vijf verschillende locaties binnen het plangebied geplaatst en in november 2022 nog eens 30 vallen op vier locaties. Voor het onderzoek naar de waterspitsmuis zijn de vallen langs de rand van het water geplaatst en voor het onderzoek naar de grote bosmuis langs en in het struweel. De vallen werden in de ochtend en avond gecontroleerd, gedurende twee opeenvolgende dagen. Dit is conform het soorteninventarisatieprotocol. Uit het onderzoek is gebleken dat beide soorten voorkomen binnen het plangebied in de bosschages en langs de watergangen nabij de bosschages. Een ontheffing van de Wnb voor deze soorten is daarom noodzakelijk vanwege aantasting van functioneel leefgebied.

Poelkikker

Het onderzoek naar de poelkikker is uitgevoerd conform het meest recente kennisdocument van de soort (BIJ12, 2017) en door twee ecologen van Arcadis. Gedurende twee veldbezoeken werden een uur voor zonsondergang de sloten in het plangebied langs gelopen. Er werd geluisterd of de roep van de poelkikker gehoord kon worden en/of de poelkikker op zicht waargenomen kon worden. Dit onderzoek werd uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden en binnen de gunstige periode om kooractiviteit waar te kunnen nemen (mei/juni 2023). Waar nodig werd een kikker gevangen en gedetermineerd. De poelkikker is één keer waargenomen in de sloot aan de zuidzijde van het bos. De sloten waar de poelkikkers zijn aangetroffen zijn essentiële voortplantingswateren voor deze soort. Een ontheffing van de Wnb voor deze soort is daarom noodzakelijk.

Grote modderkruiper

Om te bepalen of de grote modderkruiper voor komt in de watergangen binnen het plangebied is eDNA onderzoek uitgevoerd conform het kennisdocument grote modderkruiper (BIJ12, 2021). Op drie verschillende locaties binnen het plangebied zijn monsters genomen welke vervolgens door Sylphium Molecular Ecology Groningen zijn onderzocht op aanwezigheid van DNA sporen. Sporen van DNA kunnen aangetoond worden bij dit onderzoek doordat de grote modderkruiper slijm, urine en/of minuscule huidschilfers achter laat in het water. De monsters zijn genomen op 10 november 2022 en de elf locaties zijn bepaald door in het veld te kijken naar het meest geschikte habitat verspreid over het gehele plangebied. Ondanks dat in het meest actuele kennisdocument van de grote modderkruiper staat vermeld dat de optimale periode voor het nemen van de eDNA monsters loopt van begin maart t/m eind oktober, valt de datum waarop de monsters zijn genomen alsnog binnen de optimale periode. Doordat op deze dag en gedurende de voorgaande weken nog geen koude periode was ingetreden kon de optimale periode verlengd worden. De monsters van alle drie de locaties bleken negatief voor de aanwezigheid van grote modderkruiper waardoor de aanwezigheid van deze

soort binnen het plangebied uitgesloten kan worden. Een ontheffing van de Wnb voor deze soort is daarom niet noodzakelijk.

3.2 *Algemene maatregelen*

Gedurende de werkzaamheden kunnen individuen van beschermde soorten verwond of verstoord worden en vindt er aantasting van functioneel leefgebied plaats. Door het nemen van maatregelen kunnen negatieve effecten zoveel als mogelijk voorkomen worden. Elke waargenomen beschermde soort stelt hiervoor zijn eigen eisen. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met algemene en/of vrijgestelde soorten, welke geen ontheffing van de Wnb behoeven, maar waarvoor wel de zorgplicht geldt. Door één richting uit te werken op een rustige wijze krijgen aanwezige dieren de gelegenheid te vluchten naar andere plekken. Door het materieel zorgvuldig en deskundig te gebruiken, wordt onnodige schade en verstoring van flora en fauna voorkomen. En voorafgaand aan de werkzaamheden wordt vegetatie kort gemaaid binnen het plangebied en vervolgens kort gehouden om het plangebied onaantrekkelijk te maken voor de soorten.

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (oktober t/m februari). Wanneer werkzaamheden binnen het broedseizoen uitgevoerd worden dienen er ontmoedigingsmaatregelen getroffen te worden om vestiging van broedvogels al dan niet met of zonder vaste nestplaatsen, te voorkomen. Dit wordt gedaan door het plangebied kort te maaien (hoogte van 10 cm), door linten te plaatsen in het plangebied en indien mogelijk de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen op te starten en continu door te werken. Om er zeker van te zijn dat er geen broedvogels aanwezig zijn binnen het plangebied, wordt voorafgaand aan de start van de werkzaamheden door de ecologisch deskundige een controle uitgevoerd op de aanwezigheid van nesten of vogels met nestindicerend gedrag. Indien er nesten worden aangetroffen, dienen er aanvullende maatregelen genomen te worden waarbij de ecologisch deskundige bepaald of er op een deel van het terrein geen werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden of dat de werkzaamheden geheel worden stilgelegd. In een straal van 75m rondom nestplaatsen van torenvalk en buizerd dienen geen werkzaamheden uitgevoerd te worden. De werkzaamheden zullen overdag plaats vinden. Mocht toch gebruik gemaakt worden van verlichting, dan dient er voorafgaand hieraan een verlichtingsplan opgesteld te worden welke goedgekeurd dient te worden door de ecologisch deskundige.

3.3 *Maatregelen poelkikker*

Langs de sloten waarin de poelkikker is waargenomen wordt een nieuwe waterkering gerealiseerd. Tijdens de werkzaamheden blijft voldoende leefgebied beschikbaar waarnaar de soort kan uitwijken. Daarnaast kan de soort uitwijken naar het naastgelegen Annermoeras. Om te zorgen dat er tijdens de werkzaamheden geen poelkikkers in het gebied aanwezig zijn, worden langs de sloten amfibieschermen geplaatst vanaf 28 augustus 2023 t/m 15 augustus 2024 conform het stelde in het Activiteitenplan hoofdstuk 5.3.6. Hierdoor kunnen de poelkikkers na het voortplantingsseizoen een overwinteringsplek zoeken buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Gedurende en na afronding van de werkzaamheden blijft het oppervlakte aan functioneel leefgebied kwalitatief gelijk of neemt door vernatting juist toe. Compensatie van nieuw leefgebied is daarom niet nodig.

3.4 *Maatregelen grote bosmuis*

Om de grote bosmuis te ontmoedigen aanwezig te zijn in het plangebied dienen voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten de kwetsbare periode van de soort, dus in oktober 2023, begroeiing, blad en wegkruipmogelijkheden verwijderd te worden. Er wordt te allen tijde één richting op gewerkt.

Tijdens de werkzaamheden kunnen de grote bosmuizen uitwijken naar de hoger gelegen delen van het leefgebied binnen en in de nabije omgeving van het plangebied.

Ter compensatie van het leefgebied van ca 0,05 ha dat het grootste deel van het jaar onder water komt te staan, wordt huidig leefgebied kwalitatief verbeterd. Op hoger gelegen delen worden

takkenhopen geplaatst welke schuil- en rustmogelijkheden kunnen bieden. Deze takkenhopen komen tevens ten gunste van de kleine marterachtigen. Een oppervlakte van 0,77 ha van het huidige leefgebied zal slechts enkele dagen in het jaar onder water komen te staan bij zeer hoge waterstanden. De grote bosmuis blijft gedurende deze dagen voldoende uitwijkmogelijkheden hebben door de realisatie van het nieuwe verbeterde leefgebied.

3.5 *Maatregelen waterspitsmuis*

Het leefgebied voor de waterspitsmuis wordt ongeschikt gemaakt voorafgaand en gedurende de werkzaamheden door het gebied kort te maaien in oktober 2023. Voorafgaand hieraan wordt een controle uitgevoerd op aanwezigheid van de waterspitsmuis en tijdens het maaien wordt één richting op gewerkt in de richting van het leefgebied dat behouden blijft, zodat eventueel nog aanwezige soorten de kans krijgen hier naartoe te vluchten. Het maaiblad wordt ingesteld op 10cm om de kans op het doden van muizen te voorkomen. De werkzaamheden zullen gefaseerd uitgevoerd worden. De waterspitsmuis heeft tijdens de werkzaamheden de mogelijkheid om uit te wijken naar de gebieden binnen het projectgebied waar geen werkzaamheden plaatsvinden en kan eveneens uitwijken naar het naastgelegen Annermoeras.

Voorafgaand aan de werkzaamheden bestaat het leefgebied van de waterspitsmuis uit 615 meter aan geschikte oevers en na de werkzaamheden wordt dit iets meer, namelijk 630 meter. Gedurende werkzaamheden zal slechts tijdelijk 240 meter oever ongeschikt zijn door de aanleg van de nieuwe waterkering. De waterspitsmuis kan gedurende de werkzaamheden uitwijken naar de oevers welke nog beschikbaar blijven. Het oppervlakte functioneel leefgebied neemt na afronding van de werkzaamheden naar verwachting in oppervlakte en kwaliteit toe, doordat door de herinrichting een dynamisch moeras ontstaat. Een minimale dynamiek in het waterpeil wat hierdoor ontstaat kan een positieve uitwerking hebben op de soort, zoals gebleken in de Biesbosch. Door dit positief te verwachten effect is compensatie in leefgebied na afronding van de werkzaamheden niet nodig.

4. **Overwegingen**

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.8 en 3.10 van de Wnb.

4.1 *Alternatievenafweging*

Het gebied is onderdeel van het Hunzedal en daardoor onderdeel van de Hunzevisie 2030 en de Landschapvisie waarbij gestreefd wordt naar een samenhangend beekstelsel van de Hunze tussen Emmen en de Waddenzee. Hierdoor is het project locatie gebonden. Bij de planning van de werkzaamheden, welke zo'n elf maanden in beslag zullen nemen, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de diverse soorten en zo nodig maatregelen getroffen wanneer niet buiten een kwetsbare periode van een soort gewerkt kan worden. Doordat binnen de uitvoeringsperiode een zettingsperiode benodigd is van 100 dagen en deze gelijk te laten vallen met het broedseizoen, wordt hierdoor ook rekening gehouden met de kwetsbare periode voor zowel algemene als beschermde vogels (15 maart t/m 15 juli). Een alternatieve planning zal daarom niet minder invloed hebben op de aanwezige natuurwaarden binnen het plangebied.

Door buiten de kwetsbare periode van de poelkikker, grote bosmuis en waterspitsmuis te werken, de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren en voldoende alternatieven aan te bieden gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden onder toezicht van een ter zake kundige ecoloog, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten in het projectgebied. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.2 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken “in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats”, genoemd in artikel 3.8 van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken “in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde” genoemd in artikel 3.10 lid 2 van de Wnb.

Bescherming flora en fauna en instandhouding habitats

Het gebied Spijkerboor is aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) maar nog niet als zodanig ingericht. Het inrichten van het plangebied draagt bij aan de NNN-doelen en is gericht op de bescherming, instandhouding en zo nodig herstel van een gunstige staat van instandhouding van aanwezige dier- en plantsoorten, type natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten die van nature voorkomen in Nederland. Door herinrichting van het gebied wordt hierdoor gewerkt in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats. Verwacht wordt dat naast de bescherming van de in deze ontheffing genoemde soorten ook nieuwe soorten zullen trekken naar het gebied welke horen bij de nieuwe natuurdoeltypen welke gerealiseerd worden door de herinrichting van het gebied, namelijk Dynamisch moeras (N05.04) en Dennen-, eiken- en beukenbos (N15.02) met doelsoorten als; poelruit, rietorchis, gevleugeld hertshooi, moerasmelkdistel, doorgroeid fonteinkruid, ruwe bies, waterdrieblad, lidsteng, gewone dotterbloem en krabbescheer.

Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling van gebieden

Door de herinrichting van het gebied Spijkerboor wordt een robuust en klimaatbestendig watersysteem gerealiseerd. Een kronkelende beek van circa 40 kilometer met voedselrijke moerassen, broekbos en hooilanden dragen bij aan een samenhangend beekstelsel. De nieuwe natuur wordt gecombineerd met waterberging waarbij ook de waterbeheersing voor de landbouw in de nabije omgeving verbeterd. Met de verbetering van waterkwaliteit wordt tevens een bijdrage geleverd aan een veilige drinkwaterwinning. Het project wordt dus uitgevoerd in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwprojecten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het bebouwde.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.3 *Staat van instandhouding*

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Poelkikker

De poelkikker is een algemeen voorkomende groene kikker in Nederland en is vooral te vinden in pleistocene, hoge zandgronden in de oostelijk en zuidelijke helft van het land. Ook op laagdynamische plekken in het rivierenland kan de poelkikker voorkomen. De landelijke populatie laat een matige toename zien sinds 1997 (Ravon, 2023). De gunstige staat van instandhouding is beoordeeld als stabiel. Verwacht wordt dat de soort profiteert van de waterkwaliteitsverbetering van de afgelopen jaren (BIJ12, 2017).

In het plangebied zorgt de herinrichting van het gebied voor nieuw voortplantingshabitat en neemt de kwaliteit van het landhabitat toe door een meer natuurlijk karakter. Gedurende de werkzaamheden zal er mogelijk een tijdelijk negatief effect zijn op de poelkikker door verkleining van het leefgebied, maar

door het treffen van maatregelen wordt dit tot het minimum beperkt. Doordat na de werkzaamheden meer en kwalitatief beter leefgebied ontstaat wordt een negatieve invloed op de staat van instandhouding op lokaal niveau niet verwacht.

Grote bosmuis

Het leefgebied van een grote bosmuis is meestal rond de 5000 m² maar kan ook een oppervlakte van 5 hectare omvatten. Het leefgebied bestaat uit opgaand loofbos met een goed ontwikkelde struiklaag. Een gebied met hagen en ander hoog opgaande lijnvormige landschapselementen kunnen ook een geschikt leefgebied van de grote bosmuis zijn. De grote bosmuis is vanuit zijn oorspronkelijke leefgebied in Midden-Duitsland steeds verder via Oost-Nederland naar de rest van Nederland verspreid over en komt nu ook voor in grote delen van westelijk Drenthe (Broekhuizen *et al.*, 2016. De landelijke staat van instandhouding van de grote bosmuis is stabiel of neemt zelfs lichtjes toe (Verspreidingsatlas, 2023).

In het plangebied worden verschillende maatregelen getroffen ten gunste van de grote bosmuis, zoals eerder omschreven. Tijdens de werkzaamheden worden ontmoedigende maatregelen getroffen en heeft de grote bosmuis uitwijkmogelijkheden binnen en net buiten het plangebied. De kans om slachtoffer te worden tijdens de werkzaamheden wordt op deze manier tot het minimale beperkt. Een negatief effect op de lokale staat van instandhouding van deze soort wordt daarom niet verwacht.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt in heel Nederland voor, maar de leefgebied zijn zeer versnipperd. De soort komt het meeste voor in de waterrijke provincies Friesland en Overijssel. De soort is vooral te vinden in beek- en rivierdalen van de zand- en lössgronden en in de kwelgebieden die als doorstroomgebied fungeren (Zoogdiervereniging, 2023). Over de staat van instandhouding van de soort op landelijk niveau is weinig bekend. Wel is bekend dat de soort bedreigd is in Nederland en op de rode lijst als kwetsbaar is aangemerkt. Dit is het gevolg van vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld de aanleg van waterwegen, drainage van landerijen, verwijderen van oevervegetatie en watervervuiling.

In het plangebied zorgt de herinrichting voor een meer natuurlijke omgeving met meer waterpartijen en ruige oeverbegroeiing en rijke waterbegroeiing. De kwaliteit van de leefomgeving voor de waterspitsmuis neemt hierdoor toe. Er wordt verwacht dat de invloed van de werkzaamheden een positief effect zullen hebben op de lokale staat van instandhouding van de waterspitsmuis. Gedurende de werkzaamheden worden mitigerende maatregelen getroffen zoals eerder omschreven, waardoor negatieve effecten door uitvoering van de werkzaamheden geen invloed zullen hebben op de staat van instandhouding van de soort.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in bovenstaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Bekend is dat kleine marterachtigen; wezel, bunzing en hermelijn voor komen in het gebied, maar mogelijk ondervinden ook algemene broedvogels en vissen in de te dempen sloten hinder aan de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en dieren en hun

directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt. Voor de aanwezige kleine marterachtigen en vissen in de te dempen sloten dienen voorzorgmaatregelen opgenomen te worden in het ecologisch werkprotocol. Het eventueel afvangen van vissen en het één richting opwerken kunnen hierin verwerkt worden, evenals de voorwaarden voor de te plaatsen takkenhopen voor de kleine marterachtigen.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.